-----Opprinnelig melding-----
Fra: Ingvar Solberg [mailto:Ingvar.Solberg@ebl.no]
Sendt: 5. desember 2003 14:50
Til: Postmottak Finansdepartementet
Kopi: Axel Collett
Emne: NOU 2003:23

FINANSDEPARTEMENTET
0 8. DES. 2003
Saksnr.
0312931-27
Arkivnr.

<<FIN-NOU-2003-23-regnskap-høring-3.doc>>

Vedlagt følger EBLs høringsuttalelse til NOU 2003:23 Evaluering av regnskapsloven.

Mvh Ingvar Solberg

Energibedriftenes landsforening
Essendropsgate 6
Box 7184 Majorstua, N-0307 Oslo
Tlf 23 08 89 37 Fax 23 08 89 01
mail is@ebl.no

Finansdepartementet
Postboks 8008 Dep
0030 OSLO

Deres ref./your ref.:	Vår ref./our ref.:	Dato/date.:
03/231 FM EDK	03/258 360/ STB	Oslo, 05.12.2003

Høring – NOU 2003: 23 Evaluering av regnskapsloven

Det vises til Finansdepartementets brev av 17. september 2003, vedlagt Regnskapslovutvalgets utredning NOU 2003:23 Evaluering av regnskapsloven.

Energibedriftenes landsforening (EBL) vil i det følgende belyse viktige konsekvenser av endringsforslagene for kraftnæringen, og knytte kommentarer og synspunkter til disse. På enkelte områder vil innføring av internasjonale regnskapsregler i norsk regnskapsrett kunne medføre betydelige endringer for EBLs medlemsbedrifter, slik vi tolker drøftingen og forslagene i NOU 2003:23.

Merknadene er forsøksvis satt opp etter den spesifikasjon departementet har skissert for de ulike temaer i høringsskjemaet.

1. Generelle merknader

Kraftnæringen har gjennomgått omfattende endringer i rammevilkårene de siste 10-12 årene. Etter at energiloven ble iverksatt 1.1.1991 har det gradvis skjedd en grunnleggende omlegging også i kraftprodusenters rammevilkår for å drive risikostyring. Vi har fått en overgang fra bilaterale, langsiktige kontrakter med avtalte priser til omsetning på Nord Pools spotmarked. I 2002 ble omtrent 47 % av norsk markedsført kraftproduksjon omsatt på spotmarkedet. Spotmarkedets prisvariasjoner kan være store, fra årssnitt på 10 øre/kWh i år 2000 til 30 øre/kWh i 2003. Uten risikoavlastning vil svingningene i resultatet, til tross for at endringene i tilsig virker i motsatt retning, for en vannkraftprodusent bli betydelige. Norske aktørers spotomsetning på Nord Pool (Statnett Marked AS til 1.1.1996) har økt fra 15 TWh i 1994 til 55 TWh i 2002. I samme periode er brutto, finansiell terminhandel økt fra 7 til 499 TWh, tilsvarende om lag 100 milliarder kroner ved en handelspris på 20 øre/kWh.

Einar Hope har i artikkelen "Deregulering av elektrisitetssektoren i Norge: Erfaringer og oppgaver"[1] beskrevet grunnen for denne utviklingen (vår understrekning):

> "I et markedsbasert kraftomsetningssystem er det generelt sett viktig at det foreligger muligheter for risikohåndtering for markedsaktørene, slik at den enkelte kan oppnå en risikoprofil i porteføljen av kraftkontrakter eller lignende i samsvar med vedkommendes risikopreferanse. I et vannkraftbasert omsetningssystem er dette spesielt viktig, på bakgrunn av den usikkerhet som foreligger om systemets produksjonsevne på kort sikt. I det gamle omsetningssystemet fant risikohåndteringen først og fremst sted gjennom en ordning med langsiktige kraftkontrakter og gjennom det kortsiktige tilfeldigkraftmarkedet blant kraftprodusentene. Sikringen mot tørrår ble ivaretatt gjennom å bygge ut spesielle tørrårsmagasiner. ..... I det nye omsetningssystemet ble det tilrettelagt for et eget risikomarked for kraft ("ukemarkedet"), som nå er utviklet til et rent finansiell futures-marked."

Det understrekes at usikkerheten i tilsiget, og spesielt produsentenes risiko knyttet til våtår, nødvendiggjør et tilpasset regelverk for risikostyring og sikringsføring. Disse forholdene er nærmere drøftet senere i vår uttalelse, under punkt 14.

EBLs syn på NOU 2003:23 - oppsummering

EBL er inneforstått med at hovedprinsippet om virkelig verdi i regnskapene nå blir innført, et prinsipp som kan bidra til å øke regnskapets informasjonsverdi. Slik EBL ser det skal normalt ikke endringer i regnskapsprinsipper påvirke selskapsverdiene, såfremt endringene ikke påvirker fremtidige kontantstrømmer. Det er likevel enkelte punkter som EBL ønsker å påpeke, og som kan oppsummeres slik:

1. Utvalgets forslag vil for en del selskaper medføre behov for to ulike sett av regnskaper, et sett i konsernregnskapet og et sett i selskapsregnskapet. Dette gjelder selskaper som har børsnoterte obligasjoner, dvs om lag 30 norske kraftselskaper. EBL er opptatt av at det blir mulig for norske bedrifter å bruke samme regnskapsprinsipper i konsernregnskapet og i selskapsregnskapene. EBL foreslår derfor at det gis valgfrihet (men ingen plikt) mht å bruke IFRS i selskapsregnskapene. Denne valgfriheten er viktig for selskapenes muligheter til å kunne innhente kapital og for kreditorer, eiere og andre å kunne sammenlikne prestasjoner mellom ulike selskaper.

2. Slik EBL oppfatter kravene i IFRS vil de foreslåtte regnskapsreglene medføre betydelige krav til dokumentasjon og til systemer for at selskapene skal kunne foreta såkalt sikringsbokføring. Tradisjonelt har norske kraftselskaper hatt et betydelig volum på sin sikringshandel, bl.a. pga selskapenes og eiernes behov for å jevne ut fremtidige kontantstrømmer. Det er viktig å være klar over de spesielle problemstillingene som knytter seg til de norske kraftselskapenes usikkerhet mht forventet nyttbart tilsig. Dette er problemstillinger som gjør seg spesielt gjeldende innenfor vannkraftbaserte systemer og som ikke gjør seg gjeldende i tilnærmet samme grad innenfor annen kraftforsyning (bl.a. termisk, kjernekraft, olje, gass m.fl.). De norske kraftselskapene ønsker fortsatt å kunne bruke sikringshandel i betydelig grad, og er således opptatt av at dokumentasjonskravene til sikringsbokføring ikke blir for vanskelige å etterleve i praksis. Det er også viktig at kostnadene forbundet med å

[1] Kåre Petter Hagen (red.): Deregulering og konkurranse, Fagbokforlaget, 1997. Kap. 14

etterleve reglene blir håndterbare slik at en unngår betydelig økte administrative kostnader.

3. Dersom dokumentasjonskravene blir vanskelige å oppfylle, vil fravær av sikringshandel kunne medføre betydelig økte svingninger i regnskapsresultatene ved at verdiendringer på finansielle derivater vil måtte tas over resultatregnskapet og ikke føres midlertidig mot egenkapitalen. I gjeldende norsk regnskapslovgivning holdes slike verdiendringer utenfor regnskapet (jf RL § 4-1). Mange av EBLs medlemsbedrifter er opptatt av om endringene i regnskapsreglene vil påvirke aktørenes adferd i markedet, og i tilfelle hvilke effekter det vil kunne få på den finansielle handelen på den nordiske kraftbørsen, NordPool. Det er vanskelig å spå hvordan fremtiden vil bli, men det er hevet over tvil at tilgangen til likvide markeder for finansiell og fysisk handel er viktig for norske kraftselskaper.

4. NOU 2003:23 foreslår at RL § 5-8 skal utvides ved at også finansielle instrumenter utenfor handelsporteføljen skal verdsettes til markedsverdi, og at det ikke lenger er kun finansielle instrumenter omsatt på børs eller autorisert markedsplass som skal verdsettes til markedsverdi. Selv om hensynet til informasjonsverdi og mulighetene for å foreta sammenligninger isolert sett kan støtte en slik praksis, mener EBL at norsk lovgivning ikke bør pålegge selskapene større byrder enn internasjonale forpliktelser krever. Vi er derfor negativ til en "skal" bestemmelse i forslaget til en fremtidig ny RL § 5-8.

5. EBL støtter utvalgets vurdering hva angår å benytte den fleksibilitet som ligger i artikkel 9 for å gjøre unntak for visse foretak fra plikten til å gjennomføre IAS/IFRS fra 2005.

6. Norsk kraftsektor er i betydelig grad i offentlig eie. For eierne er det løpende utbytte fra selskapene viktig, særlig har dette vært tilfelle de siste årene. Den foreslåtte endringen i regnskapslovens § 5-8 og innføring av IFRS vil kunne medføre betydelige svingninger i regnskapsmessig resultat og egenkapital. EBL mener derfor at det kan være behov for å vurdere utbyttereglene i lys av dette.

7. Det er viktig at det oppnås skattemessig nøytralitet i forbindelse med nye regnskapsregler. EBL slutter seg derfor til utvalgets anbefaling om skattemessig nøytralitet, og behovet for endringer i beskatningsreglene for sikringsforretninger.

Vi vil i det følgende gi en nærmere beskrivelse og utdype våre synspunkter på disse temaene.

2. Norsk regnskapsregulering

Forordningen fra EU om krav til bruk av IAS/IFRS gjelder konsernregnskapet til børsnoterte selskaper. Flertallet i regnskapslovutvalget har innstilt på ikke å tillate bruk av IAS/IFRS i selskapsregnskapene innenfor forordningslinjen, slik det framgår av sammendraget, kapittel 1.2 i NOU 2003:23:

> "Derimot foreslår utvalget *ikke å tillate* bruk av IAS/IFRS for selskapsregnskapet for noen regnskapspliktige innenfor forordningslinjen."

Lovutvalget legger til grunn at man kan komme til samme løsning ved å benytte forslaget til ny regnskapslov. En av forskjellene er at oppskrivninger er tillatt etter IAS/IFRS, men ikke

etter regnskapsloven. En annen forskjell knytter seg til pensjoner. Det er utgitt en egen IFRS som omhandler overgangsregler for overgang fra lokal GAAP til IFRS, *"IFRS 1 First-time Adoption of IFRS."* Denne standarden legger opp til enkelte valgmuligheter og forenklingsregler i forbindelse med overgangen til IFRS. Et eksempel på en slik forenklingsregel, som har fått mye oppmerksomhet, er muligheten IFRS 1 gir til å nullstille estimatavvik knyttet til pensjonsforpliktelser direkte mot egenkapitalen i forbindelse med konverteringen til IFRS. Utvalgets forslag om at IFRS ikke kan brukes i selskapsregnskapet medfører at overgangsreglene gitt i IFRS 1 ikke kan benyttes i selskapsregnskapet. For de konsernregnskap som skal avlegges i henhold til IFRS kreves det at IFRS 1 benyttes ved overgangen fra lokal GAAP. Dette har den konsekvens at åpningsbalansen som etableres i konsernregnskapet i forbindelse med overgang til IFRS ikke fullt ut kan benyttes i selskapsregnskapene. For eksemplet nevnt ovenfor om pensjoner, betyr dette at selskapene må innhente og holde oversikt over to pensjonsberegninger, en for selskapsregnskapet og en for konsernregnskapet (hvor estimatavvikene er nullstilt). Denne ekstrabelastningen vil ikke være en engangshendelse, men dobbelt sett av beregninger må gjennomføres for alle senere rapporteringsperioder.

Det forventes at utviklingen i IAS/IFRS etter all sannsynlighet vil skje meget raskt. For å unngå forskjeller mellom IAS/IFRS og regnskapsloven forutsetter det at lovens bestemmelser endres i takt med IAS/IFRS.

Lovutvalget legger til grunn at regnskapsførselen etter de to regimene i utgangspunktet skal være like. Det er derfor vanskelig å forsvare at børsnoterte selskaper og selskaper med børsnoterte gjeldsinstrumenter må bruke ressurser på om dette også vil være tilfellet fremover. Konsekvensen av den løsningen flertallet går inn for, blir at det mest sannsynlig raskt vil oppstå avvik mellom loven og IAS/IFRS. Regnskapsprodusentene må derfor følge opp hvorvidt det er forskjeller mellom de to regimene og rapportere to sett av regnskaper. Dette er kostnadsdrivende og unødvendig tidsbruk. Det må være hensiktsmessig at de samme regnskapsreglene skal kunne anvendes også i selskapsregnskapet.

EBL mener at prinsippene fra IAS/IFRS også må tillates fullt ut i selskapsregnskapet når konsernregnskapet utarbeides i samsvar med IAS/IFRS. Det bør likevel i visse tilfeller være mulig å benytte forskjellige prinsipper i selskap og konsern. Nye standarder fra IAS/IFRS kan medføre konsekvenser for selskapsregnskapet som ikke automatisk vil kunne implementeres direkte som følge av reglene for beskatning og utbytte utdeling. Imidlertid har norske myndigheter mulighet til å ta hensyn til sammenhengen mellom regnskap og selskapsrett/skatterett gjennom regulering av selskapslovgivningen og skattelovgivningen, og EBL mener at lovgiver skal bruke disse mulighetene i stedet for å frata norske selskaper muligheten til å avlegge selskapsregnskapet etter IFRS.

Regnskapsloven kan videreføres etter foreslåtte prinsipper for selskaper som ikke omfattes av forordningen og som velger å rapportere i henhold til norsk lov. GRS fremover må imidlertid kobles opp mot utviklingen i IAS/IFRS, og resten av regnskaps-Norge må også få ta del i den utviklingen som skjer internasjonalt for å få mest mulig sammenlignbarhet mellom nasjonale og internasjonale selskaper. Loven må endres i takt med utviklingen internasjonalt.

14. Vurdering av finansielle instrumenter og varederivater

Norske kraftselskaper har et betydelig volum på sin sikringshandel. Organisering av handelen og rutiner knyttet til denne, varierer fra selskap til selskap. Det hersker naturlig nok en viss usikkerhet rundt - og det er delte oppfatninger om - hvordan innføring av nytt regelverk vil slå ut i praksis. Det er imidlertid bred enighet om viktigheten av å kunne bruke sikringshandel i betydelig grad, og at dokumentasjonskravene til sikringsbokføring derfor ikke må bli for vanskelig å etterleve.

Praktisk bruk

Vannkraftprodusenter driver risikostyringen etter moderne og bredt aksepterte metoder. Produksjon, finansielle kontrakter og fysiske kontrakter styres samlet. Ved hjelp av avansert IT simuleres produksjonssystemet og kontraktsporteføljen verdisettes for et stort utfallsrom. Internkontroll utføres på flere måter. Noen selskaper setter risikorammer med tanke på at minimum resultat, sikringsgrad (% av simulert produksjon med sikker pris) skal ligge innenfor en viss ramme som eksempelvis kan være fra 30 til 70 %, maksimal daglig omsetning og fullmaktsgrenser. Dette følges opp løpende ved rapportering og kontrollordninger.

Den praktiske forvaltningen av den finansielle handelen skjer gjennom overholdelse av de ovennevnte rammene og justering av sikringsgraden på bakgrunn av fundamentale forhold knyttet til aktuell og forventet hydrologi.

I tillegg til sikringsportefølje har den enkelte vannkraftprodusent som oftest en handelsportefølje. Denne aktiviteten kan karakteriseres ved IAS 39s definisjon av handelsinstrument. Disse karakteriseres ved at de er anskaffet hovedsakelig med tanke på å skape overskudd gjennom kortsiktige kurssvingninger eller handelsmarginer. Dette er en viktig tilleggsfunksjon for å få markedet til å fungere optimalt. I et vannkraftdominert marked er det likevel de fundamentale posisjonene og justeringer knyttet til sikring av produksjon og forbruk med basis i fundamentale aktørers vurdering av aktuell og forventet hydrologi, og dermed fremtidig tilbud, som er avgjørende for prisleiet. Aktørenes motivasjon for å engasjere seg i handelsaktiviteten ("trading") er sammensatt, men en viktig grunn er å opparbeide generell markedskompetanse ved å følge markedet fra time til time. Derigjennom skaffer en seg deler av den kompetansen og informasjonen en trenger for å gjøre sikringsjusteringene. Finansielle instrumenter som inngår i en handelsportefølje med henblikk på videresalg, omsettes på børs eller i et regulert marked som nevnt i børsloven § 2-1 (gjeldende for NordPool), og har god eierspredning og likviditet, skal også i henhold til dagens regnskapslov § 5-8 regnskapsføres til virkelig verdi.

Det understrekes at prissignalene som gis i dette markedet har stor betydning for den markedsordningen som er utviklet på bakgrunn av energiloven av 1990. Kraftbørsen er i dette regimet et instrument for å fordele knappe ressurser. I stedet for å fortsette å bygge ut et tilstrekkelig stort overskudd av vannkraftkapasitet til å takle tørrårsscenariet valgte en i energiloven å klarere markedet gjennom prissignaler og oppbygging av utvekslingskapasiteten med utlandet. Et effektivt marked er en bærebjelke i systemet.

Problemstillinger

De internasjonale regnskapsstandardene har innvirkning på kraftbransjen på en rekke felter. Deler av den norske vannkraftbransjens karakteristika i relasjon til standardene, som skiller den fra andre bransjer, er

- at dens viktigste aktiva er produksjonssystemene i form av kraftverk og reguleringsanlegg som ved omsetning ofte verdivurderes betydelig høyere enn balanseverdien,
- at prisen på produktet svinger med betydelige variasjoner i tilsig og temperatur, knyttet til lav etterspørsels- og tilbudselastisiteter og
- at produktet leveres i en kontinuerlig strøm med perfekt "just-in-time" leveranse.

Det er ulike oppfatninger av nytten av revurdering av anleggsverdiene, på bakgrunn av at det innebærer en ny administrativ kostnad i tillegg til at det medfører økte avskrivninger med konsekvenser for utbytteutdeling m.m. Konsekvensene når det gjelder risikostyring relatert til pris og driftsinntekter behandles i det følgende.

IAS 39 betegnes av EFRAG som "en kompleks og kontroversiell regelbasert standard"[2]. I tillegg er den ikke spesielt tilpasset varebaserte derivater, men utarbeidet med fokus på rente- og valutainstrument. Som varebasert derivat er kraftterminer og opsjoner videre spesielle på bakgrunn av den kontinuerlige leveransen av underliggende vare. "Commodities" som ellers omsettes over børser, har generelt karakteristika som bulkvarer; de leveres i nærmere bestemte kvanta på et gitt tidspunkt, og ikke som for elektrisitet; en kontinuerlig strøm av et homogent produkt. Det har bl.a. krevd utvikling av en spesiell teori for verdsetting av kraftopsjoner og kraftterminer. Det norske kraftsystemet har i tillegg spesielle karakteristika ved at den er dominert av vannkraft som omsettes på en børs. Det er ikke kjent at noe annet land har over 99 % vannkraft i kraftforsyningen samtidig som prisdanningen skjer på en børs. De umiddelbare konsekvensene av innføring av IAS 39 knytter seg til den såkalte virkelig verdi vurderingen og kriteriene for regnskapsmessig sikring. På lengre sikt knytter de seg til de internasjonale standardsettende private organisasjonenes (IASB og FASB) vurderinger knyttet til bruk av sikringsbokføring.

Verdivurdering

Verdivurderingen skjer ved at prisene på sammenlignbare kontrakter måles mot hverandre og at prisdifferansen multiplisert med volumet neddiskonteres. En terminkontrakt for år 2003, inngått i oktober 2002 vurderes eksempelvis mot prisen siste handledag før leveringsåret (2003). Siste handledag for den kontrakten var 23. desember 2002. Nedenfor er dette illustrert ved porteføljer varierende fra 500 til 5000 GWh (uten neddiskontering). Markedets prising av årskontrakten steg betydelig de siste månedene i handelsperioden for deretter å falle til et betydelig lavere nivå. Sammenligner en verdivurdering i årsregnskapet etter IAS 39 med markedets priser i 2003 ser en at kraftprodusentenes regnskaper vil kunne vise svært forskjellige resultater, jfr. differansen mellom de to linjene i figuren til høyre. Avhengig av produsentens produksjonsvolumer og risikostyringspolitikk, og dermed størrelsen på terminsalget, kan forskjellene utgjøre fra noen titalls til flere hundre millioner. Dette kan gi

[2] NOU 2003: 23, vedlegg 1, pkt. 6.1.5

betydelig svingning i regnskapet og påvirke mulighetene for å dele ut utbytte. Selskapenes kontantstrømmer vil ikke påvirkes av reglene hvis de ikke fører til en annen tilpasning hos produsentene.

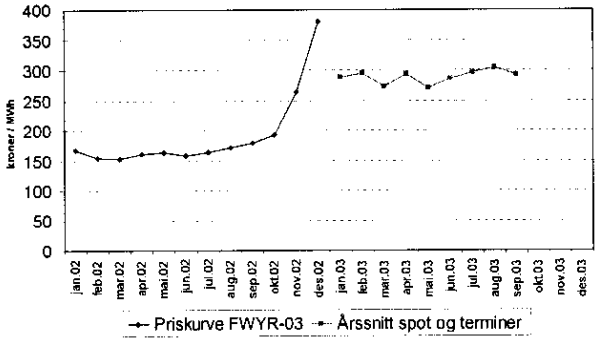

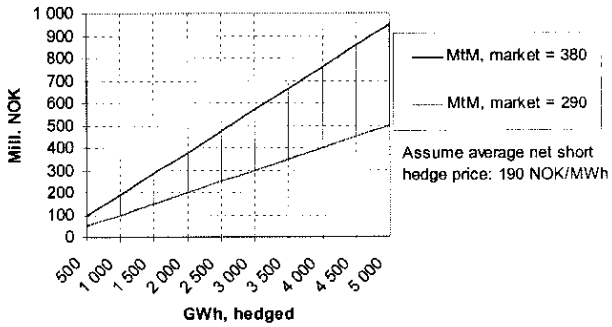

Dette er store utslag, og selv om man erkjenner at virkelig verdi prinsippet blir innført, er det enkelte kraftselskaper som gjerne hadde sett at kraftnæringens (og da særlig vannkraftens) særegenheter kunne vært nærmere vurdert med grunnlag i virkelig verdi direktivet punkt 12: "Regnskapsføring til virkelig verdi bør bare være mulig for poster der det er bred internasjonal enighet om at regnskapsføring til virkelig verdi er hensiktsmessig."

Kriterier for sikringsføring

IAS 39s kriterier for sikringsvurdering er komplekse, byråkratiske og arbeidskrevende. De er knyttet til dokumentasjonskrav og effektivitetsmålinger. En større norsk aktør har anslått ressursbehovet til 3-4 ekstra årsverk for å oppfylle kriteriene for sikringsføring. En annen har forutsatt at arbeidet kan effektiviseres ved hjelp av IT-systemer og anslår behovet til 1 ekstra årsverk etter systemet er implementert.

Når det gjelder effektivitetsmålinger er det stilt opp korrelasjonskrav mellom underliggende for det finansielle derivatet og spotprisen (systempris og områdepris i vår situasjon). Dette skal måles både når, eksempelvis, terminforretningen inngås og gjennom hele levetiden frem til hele kontrakten er gått til levering. IASB stiller i IAS 39 svært strenge krav til sikringseffektivitet ved inngåelsen der korrelasjonen skal være tilnærmet 100%, i motsetning til FASB (FAS 133) som krever at sikringseffektiviteten i starten av sikringsforholdet skal være innenfor 80-125%. For de standardiserte produktene på Nord Pool ville sikringseffektivt reelt vært et generelt ikke-problem med FASB-kriteriet. Likevel krever reglene at det skal måles og følges opp. IASB har behandlet spørsmålet om initial sikringseffektivitet flere ganger i inneværende år, men kravet om tilnærmet 100% effektivitet er fastholdt i regelverket.

Et annet forhold som kompliserer sikringsføringen er forbudet mot å sikre nettoposisjoner. Som nevnt ovenfor forvalter kraftprodusenter en samlet portefølje av produksjon og fysiske eller finansielle salgs- eller kjøpskontrakter. Etter påvirkning på politisk nivå i EU fikk europeiske banker stoppet EU-godkjennelsen av forrige versjon av IAS 39. Gjennom det kom de i inngrep med IASB og får muligens en endring vedrørende en portefølje av renterisiko. Bankenes behov gjelder såkalt verdisikring, dvs. sikring av balanseførte aktiva eller passiva. Kraftselskapenes behov gjelder kontantstrømsikring, dvs. sikring av fremtidige inntekter. EFET (European Federation of Energy Traders) har kommentert IASBs forslag til oppmykning vedrørende renteinstrument og anbefalt at terminkontrakter i energimarkedene også unntas fra forbudet. På bakgrunn av IASBs generelle tilnærming til temaet kan en ikke uten videre forvente at kraftbransjen behov ivaretas.

NOU 2003: 23 foreslår at RL § 5-8 skal utvides ved

- at også finansielle instrumenter utenfor handelsporteføljen skal verdsettes til markedsverdi og
- at det ikke lenger er kun finansielle instrumenter omsatt på børs eller autorisert markedsplass som skal verdsettes til markedsverdi.

Dette medfører blant annet at finansielle kontrakter i sikringsporteføljen skal verdivurderes, uavhengig av om foretaket har verdipapirer notert på et regulert marked, jfr. EF 1606/2002. Forslaget til ny RL § 5-8 går altså lenger enn forordningen krever.

Hensynet til informasjonsverdi og mulighetene for å foreta sammenligninger kan isolert sett støtte en slik praksis. Sett på bakgrunn av det rigorøse og komplekse regelverket, konsekvenser for utbyttepolitikken samt de uoversiktlige regnskapsmessige konsekvensene, mener imidlertid EBL at norsk lovgivning ikke bør pålegge selskapene større byrder enn det internasjonale forpliktelser krever. Norsk lov bør tilrettelegge for at foretak som ønsker å tilpasse seg internasjonale regnskapsstandarder får anledning til å gjøre det, mens de foretakene som ikke har behov for det kan bruke forenklede regnskapsregler. "Skal"-bestemmelsen bør altså ikke inngå i en fremtidig ny RL § 5-8. I den grad en nasjonal standard for finansielle derivater kan gi et mindre komplekst og rigorøst regelverk bør den utarbeides.

Norske myndigheter bør bruke samarbeidsorganene i EØS-avtalen til å påvirke EU slik at norsk og nordisk vannkraftbransjes behov blir ivaretatt. Vann- og vindkraftproduksjonen i Nord Pools børsområde utgjør 44 % av produksjonen i EØS-området. Norsk vannkraft utgjør

27 av de 44 prosentene. Norske myndigheters vurderinger bør derfor tillegges betydelig vekt i vurdering av hva som skal bli regelverket for EØS-området.

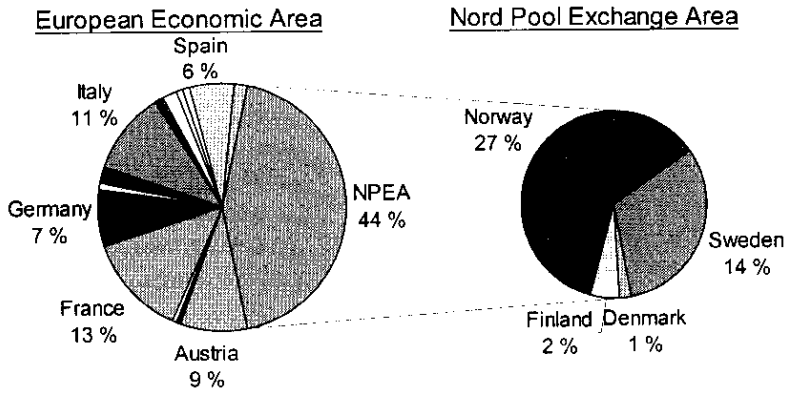

EBL registrerer at det synes å være et mål for IASB å forby sikringsføring[3]. Som vi har redegjort for tidligere, ville dette være en svært uheldig utvikling sett fra kraftselskapenes side.

[3] Kværum og Hans Einar Herzog: Risikostyring under IAS 39, Magma, nr. 2 – 2003.
Fredrik Melle og Ronny Wik: Hva betyr utviklingen av IAS for norske foretak? Magma, nr. 6 – 2001
IASB Agenda Project, Decisions at the May 2003 Meeting, IASPLUS.com / Deloitte

Likviditet og posisjonstaking i det finansielle markedet

Likviditet og posisjonstaking avhenger av aktørenes tilpasning og den videre utviklingen i regelverket. Aktører som ikke lenger finner å kunne anvende markedet i sin risikostyring vil finne det rasjonelt å redusere, eventuelt avsluttet handelen i det finansielle markedet. Aktørenes størrelse, administrative kapasitet og markedsmessig kompetanse vil også kunne virke inn på tilpasningen. Det er i tillegg grunn for å anta at likviditeten vil falle mest i de langsiktige produktene. Om dette allerede kan leses av i aktuelle posisjoner er usikkert.

Innføringen av euro for årskontrakten i 2006 kan også være medvirkende til utviklingen som vises i den nedenstående grafen.

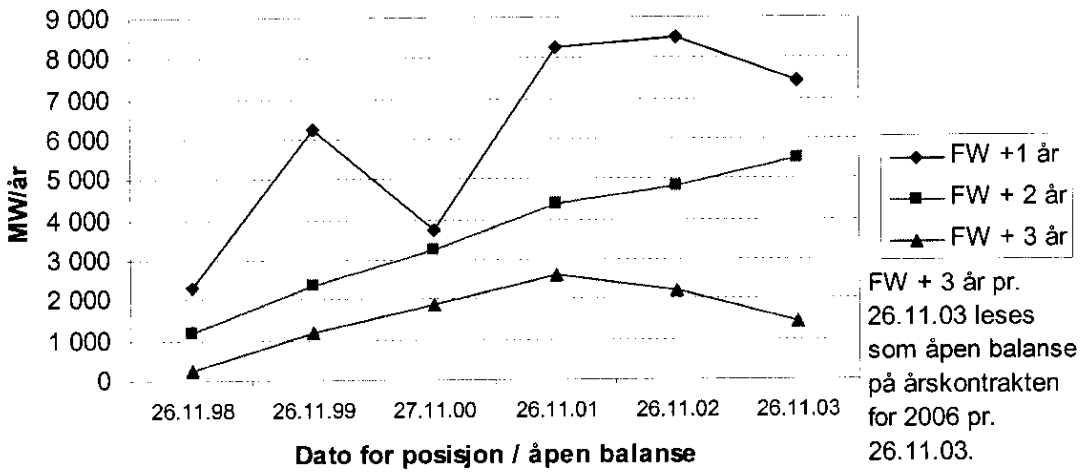

28. Overgangsregler og ikrafttredelse

Utvalget peker på at myndighetene kan gjøre unntak for visse foretak fra plikten til å gjennomføre IAS/IFRS fra 2005. Valgretten omfatter foretak som bare har utstedt gjeldspapirer, og utvalget uttaler i den forbindelse (kapittel 2.5.3):

> "*Utvalget* vil foreslå at den fleksibilitet som ligger i artikkel 9 benyttes. Dette innebærer at IAS-forordningens system, som skal gjennomføres med virkning fra 2005, ikke gjøres gjeldende fra før 2007 for norske foretak med børsnoterte verdipapirer, forutsatt at foretaket året før tidspunktet for vedtaket av IAS-forordningen
>
> - ikke har andre verdipapirer notert på børs i EØS enn gjeldspapirer, eller osv."

Dette er, som tidligere nevnt, en aktuell situasjon for mange kraftselskaper, og EBL slutter seg fullt ut til utvalgets forslag om å benytte adgangen til utsettelse til 2007.

Reglene knyttet til sikring i henhold til forslag til ny norsk regnskapslov er ikke endret, men det er signalisert at det vil skje en innstramming. Som følge av ulike signaler på i hvilken grad IAS 39 også blir lagt til grunn i norsk regnskapslov, og det forhold at vedtak ikke fattes før et stykke ut i 2004, mener EBL at det vil det være urimelig å legge til grunn så strenge dokumentasjonskrav som IAS 39 tilsier fra og med 01.01.2005. Det vil likevel være ønskelig at det blir utarbeidet egen norsk standard slik at man vet hva man har å forholde seg til. Dokumentasjonskravene i en eventuell ny norsk standard bør gjøres best mulig praktiserbar for bransjen.

29. Selskapsrettslige konsekvenser, herunder adgang til utdeling av urealiserte gevinster

Norsk kraftsektor er i betydelig grad i offentlig eie. Kommuner, fylkeskommuner og staten eier direkte og indirekte mer enn 90% av installert effekt i det norske vannkraftsystemet. For disse eierne er det løpende utbytte fra selskapene viktig, særlig har dette vært tilfelle de siste årene. For 2001 og 2002 ble det hvert år tatt ut 7-8 milliarder kroner i utbytte, tilsvarende om lag 100 og 80 prosent av næringens resultat etter skatt for de to årene.

Eiere av norske kraftselskaper har av flere grunner ikke samme fleksibilitet til å gå inn/ut av selskaper og muligheter til løpende å følge verdiutviklingen på selskapene som eiere av børsnoterte selskaper. EBL oppfatter at mulighetene for fremtidig utbytte er viktig for de kommunale eiernes syn på fortsatt eierskap i sektoren.

Som påpekt tidligere, bl.a. i punkt 14, vil den foreslåtte endringen i regnskapslovens § 5-8 og innføring av IFRS kunne medføre økte svingninger i regnskapsmessig resultat og egenkapital. Dette vil kunne påvirke utbyttegrunnlaget i selskapene. I og med at poster som i dag i henhold til god regnskapsskikk i Norge ligger utenfor regnskapet med nye regler vil komme inn i regnskapet, vil disse postene påvirke utbyttegrunnlaget (resultat og/eller fri egenkapital). Disse postene vil kunne øke og redusere utbyttegrunnlaget betydelig i enkelte perioder, idet norske kraftselskaper tradisjonelt har hatt stort volum på sin finansielle handel mot kraftbørsen.

I punkt 14, under "Verdivurdering", er dette forholdet beskrevet og illustrert med utgangspunkt i sist årsskifte, hvor enkelte kraftprodusenter har beregnet forskjellene til flere hundre millioner kroner, med betydelige konsekvenser for mulighetene til å dele ut utbytte etter nytt regelverk. Dette er forhold som etter EBLs syn tilsier at det kan være behov for å se nærmere på utbyttereglene.

30. Skattemessige forhold

Utvalget forutsetter at foreslåtte endringer i regnskapsloven ikke skal påvirke beskatningsgrunnlaget for den enkelte regnskapspliktige. EBL legger til grunn at dette også gjelder den særbeskatning kraftselskapene er underlagt. Skulle det motsatte likevel vise seg å være tilfelle, forutsetter vi at det vil bli iverksatt tiltak for å nøytralisere slike utilsiktede skatteeffekter.

Praksis for skattemessig behandling av sikringsforretninger er uensartet som følge av endring i Verdipapirhandelloven og det forhold at skattemessige løsninger ikke har en eksplisitt lovhjemmel. EBL oppfatter regelverket som uklart i forhold til praktiske problemstillinger. Det er dessuten ressurskrevende å håndtere, med risiko for feil skattemessig periodisering. Behovet for klare regler for beskatning av sikringsforretninger synes å være forsterket. EBL støtter utvalgets syn på behovet for endringer i beskatningsreglene på området.

33 Andre forhold

Skatt på grunnrenteinntekt fra vannkraftverk

Grunnrenteskatten er en av flere særskatter for norske kraftforetak. I kraftbransjen har vi i dag en situasjon der det benyttes ulike praktiske tilnærminger for regnskapsføring av utsatt skatt. Dette er lite tilfredsstillende i forhold til sammenlignbarhet overfor omverdenen. "IAS 12 Income Taxes" er ikke endret siden 1998, og den behandler heller ikke grunnrenteskatt for kraftforetak og ordningen med friinntekt. Det er likevel en naturlig del av arbeidet med tilpasning til IFRS at man finner en praktisk løsning på særskattene som er forenlig med IAS 12 og det tilhørende rammeverket (IFRS).

På basis av god regnskapsskikk har ulike revisjonsselskap frem til nå akseptert / anbefalt ulike løsninger for behandling av utsatt grunnrenteskatt. Det var visse forventninger til at det skulle komme en avklaring på dette området i forbindelse med at Norsk RegnskapsStiftelse skulle behandle grunnrenteskatt for kraftforetak høsten 2002. Det ble i den forbindelse gjort en kartlegging, der man fant minst 4 ulike metoder for behandling av utsatt grunnrenteskatt i kraftbransjen. Diskusjonsnotatet anbefaler ingen av metodene fremfor noen andre, og det åpnes for så vidt for at alle metodene er forenlig med god regnskapsskikk.

EBL har nå startet en prosess hvor de ulike fagmiljøene (revisjonsselskaper og kraftselskaper) involveres, med sikte på å komme fram til et omforent forslag til regnskapsmessig behandling av grunnrenteskatt. Forslaget vil bli lagt fram for Regnskapsstiftelsen for godkjennelse.

Mer-/mindreinntekt på nettvirksomheten

Nettselskapene får årlig fastsatt en inntektsramme av Norges vassdrags- og energiverk (NVE). Inntektsrammen fastsettes ut fra en rekke kriterier vedrørende kostnadsdekning og avkastning hvor bl.a. også krav til effektivitetsutvikling inngår. For 2002 var samlet inntektsramme om lag 12,5 milliarder kroner.

På grunnlag av den fastsatte inntektsrammen, beregner nettselskapet i forkant av inntektsåret tariffer for de ulike kundegrupper. Den etterfølgende regnskapsrapportering vil naturlig nok vise et visst avvik i forhold til inntektsrammen. Dersom inntekten er høyere enn tillatt (inntektsrammen), må denne merinntekten betales tilbake til forbrukerne gjennom lavere fremtidig nettleie, og omvendt vil mindreinntekt kunne lede til høyere nettleie.

EBL registrerer at det er ulike oppfatninger i fagmiljøer om hvordan dette forholdet skal behandles regnskapsmessig etter innføring av IFRS. Periodevis kan mer-/mindreinntekt representere relativt sett store beløp for enkeltselskaper, og det er viktig å få avklart den regnskapsmessige behandlingen av dette spørsmålet innen rimelig tid.

Med vennlig hilsen
Energibedriftenes landsforening

Steinar Bysveen

Steinar Bysveen
Adm. direktør